

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎN C H E I E R E

cu privire la inadmisibilitatea recursului depus de avocatul Serghei Rusu în interesele lui Alexandru Ursu și a recursului depus de avocatul Anatolie Ceachir în interesele Larisei Ursu,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ursu Alexandru și Ursu Radu (succesori în drepturi Ursu Alexandru, Ursu Larisa) împotriva Consiliului mun. Chișinău, intervenienți accesorii Ursu Victor, Ursu Vladimir, Ursu Nicolae, privind constatarea faptului că bunurile imobile fac parte din masa succesorală, partajarea bunurilor imobile între moștenitorii testamentari, împotriva deciziei din 31 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău

(Dosarul nr. 2ra-258/24

NR. PIGD 2-17217646-01-2ra-27022024)

Recursul este vădit neîntemeiat în temeiul art. 433 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă. Dezacordul recurentului cu decizia contestată nu constituie temei de casare a acesteia.

Recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434. art. 433 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă.

Au examinat anterior cauza judecătoreii:

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. Z. Talpalaru,
Curtea de Apel Chișinău, jud. N. Budăi, I. Cotruță, I. Țurcan

27 mai 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului depus de avocatul Serghei Rusu în interesele lui Alexandru Ursu și a recursului depus de avocatul Anatolie Ceachir în interesele Larisei Ursu,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Oxana Parfeni,

Ion Munteanu, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 15 noiembrie 2017, Ursu Alexandru și Ursu Radu au depus cerere de chemare în judecată, ulterior concretizată, împotriva Consiliului municipal Chișinău intervenienții accesorii Ursu Victor, Ursu Vladimir și Ursu Nicolae, solicitând constatarea faptului că bunurile imobile cu nr. cadastrale xxxxx și xxxxx, din str. xxxxx, mun. Chișinău, fac parte din masa succesorală formată după decesul lui Ursu Sava, precum și partajarea acestora în cote de $\frac{1}{2}$ cotă-parte între moștenitorii testamentari Alexandru Ursu și Radu Ursu.

2. În motivarea acțiunii, reclamanții au indicat că, în urma decesului lui Sava Ursu, atestat prin certificatul de deces din 24 mai 2016, moștenitori testamentari ai acestuia, în temeiul testamentului din 20 martie 2015, au fost desemnați Alexandru Ursu (certificat de calitate de moștenitor din 16 iunie 2016) și Radu Ursu (certificat de calitate de moștenitor din 4 septembrie 2017), asupra întregii averi ce îi aparține defunctului la data decesului, oriunde s-ar afla și din ce ar fi alcătuită, în cote egale.

3. Reclamanții au menționat că în activul patrimonial transmis prin moștenire nu au fost identificate două construcții cu nr. cadastrale xxxxx și xxxxx din str. xxxxx, mun. Chișinău, edificate pe terenul cu nr. cadastral xxxxx, proprietatea Consiliului mun. Chișinău, cu suprafața de 0,0105 ha, format în baza deciziei nr. 4/15 din 13 mai 2014 privind delimitarea terenurilor aflate în proprietatea Consiliului municipal Chișinău.

4. În acest context, au susținut necesitatea recunoașterii construcțiilor menționate ca făcând parte din masa succesorală formată după decesul lui Sava Ursu, în valoare totală de 171 296 lei, și atribuirea acestora în proprietate moștenitorilor testamentari, în cote egale.

5. Au arătat că Sava Ursu a devenit proprietar al imobilelor din str. xxxxx în baza acordului de construire nr. 3/61 din 27 octombrie 1961, hotărârii Comitetului executiv Lenin nr. 11/4.2 din 13 iunie 1978 și hotărârii Comitetului executiv Lenin nr. 10/4 din 15 iulie 1986, menționate în adeverința nr. 12419 din 26 aprilie 1991 privind dreptul de a stăpâni clădiri, eliberată de oficiul cadastral al or. Chișinău.

6. În componența imobilului intrau construcțiile: A – casa de locuit, 1 – șură, 4 – beci, II – toaletă, 3 – bucătărie de vară, 5 – garaj, gard și poartă. Totuși, la înregistrarea masivă în Registrul bunurilor imobile nu au fost înscrise toate construcțiile, respectiv beciul nr. 4 și șura nr. 1.

7. Reclamanții au invocat că acțiunea are ca scop apărarea dreptului de proprietate asupra construcțiilor cu nr. cadastrale xxxxx și xxxxx, care, din culpa organului cadastral, nu au fost înscrise în Registrul bunurilor imobile, deși anterior, prin decizia nr. 5/35-9 din 17 septembrie 2012, OCT a eliberat planurile cadastrale geometrice și actele de inspectare pentru privatizarea lotului din str. xxxxx.

8. De asemenea, au susținut că pentru construcțiile respective au fost achitate impozite conform avizelor de plată pentru anii 2016-2017, ceea ce ar demonstra posesia de fapt asupra acestor imobile atât de către Sava Ursu, cât și de către moștenitorii testamentari.

9. La 12 iulie 2018, reclamanții au depus cerere de modificare a cerințelor din acțiune, solicitând partajarea construcțiilor cu nr. cadastrale xxxxx și xxxxx în câte o ½ cotă-parte între moștenitorii testamentari Alexandru Ursu și Radu Ursu.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

10. Prin hotărârea din 4 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost respinsă ca nefondată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL ȘI RECURS

11. La 29 noiembrie 2019, Ursu Alexandru și Ursu Radu au declarat apel, solicitând casarea hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

12. Prin decizia din 6 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, apelul a fost respins, fiind menținută hotărârea din 4 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

13. Prin decizia din 14 decembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, cauza a fost remisă la rejudecare, reținându-se că instanța nu a soluționat problema înlocuirii părții cu succesorii săi în drepturi.

EXAMINAREA CAUZEI ÎN ORDINE DE APEL LA REJUDECARE

14. Prin încheierea din 14 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost admisă succesiunea în drepturile procedurale după decesul apelantului Ursu Radu, fiind substituit acesta cu succesorii săi în drepturi, Ursu Alexandru și Ursu Larisa.

15. Prin decizia din 31 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Ursu Alexandru și Ursu Radu (succesori în drepturi Ursu Alexandru și Ursu Larisa) și s-a menținut hotărârea din 4 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

16. În acest context, a reținut că pretenția privind constatarea faptului că construcțiile în litigiu fac parte din masa succesorală este neîntemeiată, întrucât aceste construcții sunt neautorizate, fiind executate în lipsa actelor permissive prevăzute de lege, iar includerea lor în masa succesorală ar echivala cu recunoașterea dreptului de proprietate asupra unor construcții neautorizate, ceea ce este inadmisibil.

17. A menționat că respectivele construcții sunt amplasate pe un teren proprietate municipală, delimitat prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 4/15 din 13 mai 2014, care nu a fost contestată și produce efecte juridice, iar dreptul de proprietate asupra acestora nu a fost înregistrat după defunctul Ursu Sava.

18. A mai reținut că aceste construcții au constituit obiect al examinării într-o cauză anterioară, în care prin hotărâre irevocabilă a fost respinsă cererea defunctului privind obligarea organului cadastral la înregistrarea lor, hotărâre devenită irevocabilă prin decizia Curții Supreme de Justiție din 15 martie 2017, având putere de lucru judecat.

19. În consecință, instanța de apel a constatat că reclamantii nu au probat temeiul legal al pretențiilor înaintate, iar argumentele invocate în apel nu sunt de natură să răstoarne concluziile instanței de fond.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS ȘI SOLICITĂRILE RECURENȚILOR

20. La 27 februarie 2024, avocatul Serghei Rusu în interesele lui Alexandru Ursu, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 31 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, cu restituirea cauzei la rejudecare.

21. În motivarea recursului, a invocat că decizia instanței de apel este nelegală și neîntemeiată, fiind adoptată cu aplicarea eronată a normelor de drept material și procesual.

22. În context, a susținut că instanțele inferioare au aplicat greșit prevederile Legii nr. 163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție, întrucât construcțiile litigioase au fost edificate anterior intrării în vigoare a acestei legi, iar la momentul edificării lor erau aplicabile alte reglementări legale.

23. A invocat că dreptul de proprietate al defunctului asupra construcțiilor derivă din actele administrative emise în anii 1961, 1978 și 1986, precum și din adeverința eliberată în anul 1991 privind dreptul de a stăpâni clădiri, care confirmă legalitatea edificării acestora.

24. A arătat că instanța de apel a ignorat faptul că bunurile litigioase au fost identificate și li s-au atribuit numere cadastrale, există în natură și pentru ele se achită impozite, ceea ce ar confirma apartenența lor la patrimoniul defunctului.

25. A susținut că instanța de apel nu a analizat corespunzător efectele testamentului din 20 martie 2015, potrivit căruia întreaga avere a defunctului urma să fie transmisă moștenitorilor în cote egale.

26. A invocat aplicarea eronată a autorității lucrului judecat, arătând că hotărârea anterioară privind respingerea cererii de înregistrare a construcțiilor nu împiedică examinarea prezentei cereri de constatare a includerii acestora în masa succesorală.

27. De asemenea, a susținut că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și nu a examinat în mod efectiv argumentele privind lipsa citării legale a unuia dintre succesori, ceea ce ar constitui încălcarea dreptului la un proces echitabil.

28. În acest sens, a invocat încălcarea art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului privind obligația instanței de a examina argumentele esențiale ale părților și de a motiva hotărârea.

29. La 8 mai 2024, avocatul Anatolie Ceachir în interesele Larisei Ursu, a depus recurs împotriva deciziei din 31 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, cu restituirea cauzei la rejudecare.

30. În motivarea recursului a susținut că decizia instanței de apel este nelegală și nemotivată, fiind adoptată cu aplicarea eronată a normelor de drept material și procesual, precum și cu încălcarea principiului contradictorialității și a dreptului la un proces echitabil.

31. A invocat că instanța de apel a aplicat retroactiv prevederile Legii nr. 163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție, deși construcțiile litigioase au fost edificate anterior intrării în vigoare a acestei legi, iar la momentul edificării erau aplicabile alte reglementări legale.

32. A susținut că dreptul de proprietate al defunctului Ursu Sava asupra construcțiilor derivă din actele administrative emise în anii 1961, 1978 și 1986, precum și din adeverința eliberată în anul 1991 privind dreptul de a stăpâni clădiri, care confirmă legalitatea edificării acestora.

33. A arătat că bunurile litigioase sunt identificate în cadastru, există în natură, li s-au atribuit numere cadastrale și pentru acestea se achită impozite, circumstanțe care confirmă apartenența lor la patrimoniul defunctului și includerea în masa succesorală.

34. A invocat interpretarea greșită a dispozițiilor privind succesiunea și efectele testamentului din 20 martie 2015, susținând că întreaga avere a defunctului urma să fie transmisă moștenitorilor în cote egale, iar instanțele nu au analizat în mod efectiv aceste dispoziții.

35. A susținut că instanța de apel a aplicat eronat autoritatea lucrului judecat, întrucât hotărârea anterioară privind respingerea cererii de înregistrare a construcțiilor nu împiedică examinarea prezentei cereri privind constatarea includerii bunurilor în masa succesorală.

36. A invocat încălcarea dreptului la un proces echitabil, arătând că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, nu a analizat corespunzător argumentele esențiale ale părților și nu a asigurat participarea tuturor persoanelor interesate, inclusiv a Serviciului Fiscal de Stat.

37. A invocat încălcarea art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului privind obligația instanțelor de a examina efectiv argumentele părților și de a motiva hotărârile pronunțate.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

38. Art. 431 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

(2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători”.

39. Art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel”.

40. Art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă:

„Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen; d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Temeiurile menționate la alin. (1) lit. d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

41. Art. 442 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 432. Instanța invocă, din oficiu, neatragerea în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre.

(2) În recurs nu pot fi administrate noi probe, cu excepția celor care dovedesc cheltuielile de judecată și despăgubirile menționate la art. 372 alin. (3). Aprecierea probelor dată de prima instanță și de instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeinic art. 432 alin. (1) lit. e) sau în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului, prevederile art. 372 se aplică în mod corespunzător”.

42. Art. 433 alin. (1) lit. f) și b) din Codul de procedură civilă:

„(1) Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care: b) recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art.434; f) recursul este vădit neîntemeiat”.

43. Art. 440 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

(2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților”.

44. Art. 75 alin. (4) din Codul de procedură civilă:

„(4) Actele procedurale efectuate de reprezentant în limitele împuternicirilor sale sunt obligatorii pentru persoana reprezentată în măsura în care ele ar fi fost efectuate de ea însăși. Culpă reprezentantului este echivalentă culpei părții.

MOTIVAREA INSTANȚEI

45. Cu privire la recursul declarat de avocatul Anatolie Ceachir în interesele Larisei Ursu la 8 mai 2024, Completul de judecată reține că, potrivit art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, termen care are natura juridică a unui termen de decădere.

46. Din materialele cauzei rezultă că decizia din 31 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată avocatului Anatolie Ceachir la data de 18 ianuarie 2024 (f.d.38, Vol. III). În conformitate cu art. 75 alin. (4) din Codul de procedură civilă, actele procedurale efectuate sau comunicate reprezentantului în limitele împuternicirilor sale sunt opozabile persoanei reprezentate, culpa reprezentantului fiind echivalentă culpei părții. Prin urmare, termenul legal de declarare a recursului a început să curgă de la 18 ianuarie 2024 și a expirat la 18 martie 2024 inclusiv.

47. Recursul formulat de Larisa Ursu a fost depus la 8 mai 2024, deci după expirarea termenului prevăzut de lege.

48. Completul constată că recurenta nu a formulat cerere de repunere în termen și nu a invocat circumstanțe obiective care să justifice imposibilitatea exercitării căii de atac în interiorul termenului legal. Or, termenul prevăzut de art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă este un termen de decădere, iar nerespectarea acestuia lipsește partea de dreptul de a exercita calea de atac.

49. Respectarea termenelor procedurale constituie o garanție a principiului securității raporturilor juridice și a stabilității hotărârilor judecătorești. Admiterea spre examinare a unui recurs depus peste termenul legal ar contraveni acestor exigențe.

50. În aceste condiții, în temeiul art. 433 alin. (1) lit. b), coroborat cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul declarat de Larisa Ursu urmează a fi declarat inadmisibil ca depus tardiv.

51. Cu referire la recursul declarat de avocatul Serghei Rusu în interesele lui Alexandru Ursu la 27 februarie 2024, Completul de judecată reține că acesta a fost depus în termenul prevăzut de art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, întrucât decizia contestată a fost notificată avocatului acestuia la 18 ianuarie 2024.

52. Potrivit art. 431 alin. (1) și art. 432 din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție verifică legalitatea deciziilor instanțelor de apel în limitele motivelor invocate și prin prisma temeiurilor expres prevăzute de lege.

53. Recursul nu constituie o a treia jurisdicție de fond, ci o cale extraordinară de atac destinată exclusiv examinării legalității hotărârii instanței de apel, iar nu reanalizării situației de fapt sau reaprecierii probelor administrate.

54. Analizând motivele invocate de recurent, Completul constată că acesta susține, în esență, aplicarea retroactivă a Legii nr. 163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție, interpretarea greșită a actelor administrative emise anterior, precum și aplicarea eronată a autorității lucrului judecat.

55. Instanța de apel a reținut că pretenția privind includerea construcțiilor în masa succesorală este neîntemeiată, întrucât acestea sunt neautorizate, amplasate pe un teren proprietate municipală, iar asupra lor există o hotărâre irevocabilă prin care a fost respinsă cererea privind înregistrarea dreptului de proprietate.

56. Completul constată că argumentele recurentului tind la o reinterpretație a circumstanțelor de fapt și la o reapreciere a probelor administrate în cauză, aspecte care exced limitelor controlului de legalitate exercitat în recurs.

57. Potrivit art. 442 alin. (2) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu reexaminează situația de fapt stabilită de instanțele inferioare, decât în măsura în care se invocă temeinic caracterul arbitrar sau vădit nerezonabil al aprecierii probelor, ceea ce în prezenta cauză nu a fost demonstrat.

58. Recurentul nu indică o normă de drept material interpretată contrar jurisprudenței uniforme și nu demonstrează existența vreunui dintre temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

59. În ansamblu, motivele invocate nu relevă erori de drept material sau procesual, ci exprimă un dezacord față de soluția pronunțată de instanța de apel.

60. Prin urmare, recursul declarat de Alexandru Ursu este vădit neîntemeiat și urmează a fi declarat inadmisibil în temeiul art. 433 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă.

61. În conformitate cu art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 alin. (1) lit. b) și lit. f) și art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI

Declară inadmisibile recursurile declarate de către avocatul Serghei Rusu în interesele lui Alexandru Ursu și de către avocatul Anatolie Ceachir în interesele Larisei Ursu, împotriva deciziei din 31 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Ion Munteanu